

DECIZIE

29 mai 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Elcin Aliev,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Aliev Elcin
împotriva lui Mihail Buga, Liubovi Buga, Tatiana Buga, intervenient accesoriu
Întreprinderea de Stat „Cadastru”, Organul Cadastral Teritorial Chișinău privind
anularea contractului de donație, restituirea imobilului, obligarea radierii înscrierii
din Registrul bunurilor imobile,
împotriva deciziei din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 10 iunie 2016 Aliev Elcin s-a adresat cu cerere de chemare în judecată
împotriva lui Mihail Buga, Liubovi Buga, Tatiana Buga, intervenient accesoriu
Întreprinderea de Stat „Cadastru”, Organul Cadastral Teritorial Chișinău privind
anularea actului juridic.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în anul 2007 pârâtul Buga
Mihail a semnat contractul de împrumut prin care a primit împrumut bănesc. Pe
parcursul anilor pârâtul nu a rambursat împrumutul primit.

A menționat că, în procedura de soluționare prealabilă a litigiului au avut loc
mai multe întâlniri, negocieri, pârâtului fiindu-i expediate mai multe propuneri de
executare a obligației contractuale, însă debitorul nu a reacționat.

La 02 februarie 2012 Judecătoria Botanica mun.Chișinău a emis hotărâre
judecătorească prin care a încasat în mod solidar de la Buga Mihail, Buga Liubovi
și Buga Andrei în beneficul său, suma de 8232 Euro și suma de 3828,12 lei cu titlu
de cheltuieli de judecată.

La 18 iunie 2013 Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a încasat de la Buga
Mihail în folosul său datoria 52 648 Euro și 25 000 de lei, documentul executoriu

fiind transmis executorului judecătoresc spre executare.

A indică că, la 13 iulie 2015 executorul judecătoresc Șapa Ludmila împreună cu reprezentatul său, s-au deplasat la domiciliul pârâților pentru executarea actului de justiție și s-a stabilit că imobilul unde locuiesc debitorii Buga Mihail și Buga Liubovi a fost donat fiicei, Buga Tatiana. La fel s-a stabilit că, conform registrului bunurilor imobile Buga Mihail și Buga Liubovi, în baza contractului din 09 septembrie 2011 au donat fiicei sale Buga Tatiana casa de locuit, construcții accesorii cu teren aferent amplasat pe adresa XXX. Contractul a fost înregistrat în registrul bunurilor imobile la 13 septembrie 2011.

Consideră reclamantul că, contractul de donație din 09 septembrie 2011, încheiat între Buga Mihail și Buga Liubovi, pe de o parte și Buga Tatiana pe de altă parte, poartă un caracter fictiv și este lovit de nulitate absolută.

A menționat că, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este lovit de nulitate absolută, deoarece în cazul acestui act lipsește unul din elementele definiției ale actului juridic consfințit în art.195 Cod civil - intenția de a da naștere, modifica, sau stinge drepturi și obligații civile. Manifestarea de voință în cazul actului juridic fictiv este falsă și are ca scop inducerea în eroare a altor persoane, creând aparența existenței actului juridic în realitate.

Astfel, reclamantul consideră că, pârâții intenționat au încheiat contract de donație pentru a se sustrage de la răspundere. Pârâțul Buga Mihail primind mai multe reclamații în perioada anilor 2008–2011 și înțelegând că nu este în stare să ramburseze datoriile sale față de reclamant, a încheiat cu fiica sa Buga Tatiana, contractul de donație.

A susținut că pârâții au avut drept scop de a se eschiva de la executarea obligațiilor asumate prin contractele de împrumut, deoarece până în prezent Buga Mihail și Buga Liubovi locuiesc în casa dată, achită serviciile comunale. Acest fapt este demonstrat prin declarațiile debitorilor Buga Mihail și Buga Liubovi care au declarat că locuiesc în casa care au donat-o fiicei sale. Intenția lui Buga Mihail și Buga Liubovi, împreună cu Buga Tatiana să încheie contract de donație nu a fost reală.

A solicitat reclamantul declararea nulă a contractului de donație din 09 septembrie 2011 semnat între Buga Mihail, Buga Liubovi și Buga Tatiana, asupra bunului imobil cu numărul cadastral XXX, amplasat XXX (casa de locuit cu construcții accesorii și teren); restituirea lui Buga Mihail și Buga Liubovi, a bunului imobil cu numărul cadastral XXX, casa de locuit cu construcții accesorii și terenul aferent, amplasat pe XXX, obligarea OCT Chișinău să radieze din registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate a Tatiane Buga asupra bunului imobil cu numărul cadastral XXX (casa de locuit cu construcții accesorii și teren) amplasat XXX, cu introducerea ca proprietari pe Buga Mihail și Buga Liubovi.

Prin hotărîrea din 27 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Botanica, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Aliev Elcin împotriva lui Mihail Buga, Liubovi Buga, Tatiana Buga, intervenient accesoriu Întreprinderea de Stat „Cadastru”, Organul Cadastral Teritorial Chișinău privind anularea actului juridic.

Prin decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de Aliev Elcin și s-a menținut hotărîrea din 27 februarie

2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Botanica.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a stabilit că prima instanță a dat o apreciere corectă raportului juridic stabilit între părți, a constat și a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile instanței de fond expuse în hotărâre fiind în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material au fost aplicate corect.

A constatat că prin hotărârea Judecătorei Botanica, mun.Chișinău din 02 februarie 2012, s-a dispus încasarea, în mod solidar, de la Buga Mihail, Buga Liubovi și Buga Andrei în folosul lui Aliev Elcin, a sumei de 8 232 Euro și sumei de 3828,12 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată iar, prin hotărârea Judecătorei Botanica mun.Chișinău din 18 iunie 2013 a fost dispusă încasarea de la Buga Mihail în folosul lui Aliev Elcin a datoriei de 52 648 Euro și 25 000 de lei, în acest sens, contractul de donație a fost încheiat cu mult timp înainte de emiterea hotărârilor judecătorești enunțate supra, prin care a fost dispusă încasarea sumelor și respectiv urmează a fi apreciată critic argumentul apelantului/reclamant că contractul de donație a fost încheiat cu scopul de a se eschiva de la executarea obligațiilor asumate prin contractele de împrumut or, în sensul art. 221 Cod civil, este necesar de a fi făcută dovada faptului că actul juridic a fost încheiat fără intenția de a produce efecte juridice, pe când, la caz, nu au fost prezentate probe pertinente în acest sens.

A concluzionat că, argumentele invocate de către apelant nu constituie probe certe și nu demonstrează categoric fictivitatea contractului de donație din 09 septembrie 2011, iar soluția emisă de către prima instanță este justă și întemeiată, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, iar argumentele aduse, în cererea de apel înaintată, în susținerea poziției apelantului, sânt pur declarative și fără un suport legal și probatoriu or, potrivit art. 386 alin. (2) Cod de procedură civilă, o hotărâre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale.

La 21 ianuarie 2019 Aliev Elcin, a declarat recurs împotriva deciziei din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu adoptarea unei hotărâri noi prin care să fie admisă cererea de chemare în judecată.

În susținerea recursului a invocat dezacordul său cu hotărârile adoptate de instanțele ierarhic inferioare și a menționat că decizia instanței de apel este una nemotivată, concluziile instanței de apel fiind expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în raport cu materialul probator precum și cu normele de drept ce reglementează acest aspect.

A menționat că nu este de acord cu concluzia instanțelor de judecată precum că nu a prezentat probe incontestabile că contractul de donație a fost încheiat cu scopul sustragerii de către pârți de la răspunderea materială or, la materialele cauzei sunt înscrisuri prin care confirmă că în perioada anilor 2008–2011 a solicitat de mai multe ori de la pârți restituirea împrumutului.

A susținut că instanța de apel pripit a concluzionat asupra netemeinicii pretenției în lipsa unei aprecieri complete și obiective sub aspectul pertinentei și concludenței probelor prezentate.

A invocat că dînsul nu a beneficiat de un translator în instanța de fond la etapa

dezbaterilor judiciare.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 30 noiembrie 2018 (f.d. 161), însă la dosar lipsește dovada recepționării acesteia.

Astfel, recursul declarat la 21 ianuarie 2019 de către Aliev Elcin, se consideră a fi depus în termen.

Prin încheierea din 15 mai 2019 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Aliev Elcin, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit prevederilor art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Analizînd argumentele invocate în recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis și casată decizia instanței de apel din 30 octombrie 2018 cu trimiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 432 alin. (3) lit. c) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului.

Potrivit art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Potrivit art. 24 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba moldovenească.

Persoanele interesate în soluționarea cauzei care nu posedă sau nu vorbesc limba moldovenească sînt în drept să ia cunoștința de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret.

Din materialele dosarului rezultă că, prin hotărîrea din 27 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Botanica, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Aliev Elcin împotriva lui Mihail Buga, Liubovi

Buga, Tatiana Buga, intervenient accesoriu Întreprinderea de Stat „Cadastru”, Organul Cadastral Teritorial Chișinău privind anularea actului juridic.

Prin decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de Aliev Elcin și s-a menținut hotărîrea din 27 februarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Botanica.

Cercetând materialele pricinii, audiind înregistrările audio a ședințelor de judecată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că Aliev Elcin nu posedă limba de stat, fiind vorbitor de limba rusă, iar potrivit proceselor-verbale ale ședințelor de judecată toate ședințele instanței de fond la care a fost prezent recurentul-reclamantul, au fost desfășurate fără participarea interpretului.

În cererea de recurs, recurentul Aliev Elcin a invocat că în cadrul examinării pricinii în instanța de fond nu a fost asigurat cu interpret, prin ce i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

Analizând circumstanțele expuse, instanța de recurs atestă că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, în instanța de fond din 27 februarie 2017 la care a fost prezent Aliev Elcin, ședința de judecată a fost petrecută fără participarea interpretului (f.d. 39-40).

În situația descrisă, Colegiul constată că Curtea de Apel urma să aprecieze importanța normelor procedurale prevăzute de legiuitor care indică expres acțiunile ce urmau a fi îndeplinite de către instanța de judecată pentru o bună și eficientă examinare a cauzei, inclusiv de asigurare cu interpret a participanților care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat.

Sub acest aspect, instanța de recurs consideră necesară casarea deciziei recurate, or menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a dreptului lui Aliev Elcin de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, precum și îngrădirea accesului la justiție.

În acest sens, se reține că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hot. Campbell și Fell vs Marea Britanie din 25.02.1982), or drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă, reală și nu iluzorie sau teoretică, iar imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepția cazurilor cînd consimte și cînd hotărîrea este atacată și de alți participanți la proces.

În cererea de apel Aliev Elcin a invocat că în cadrul examinării pricinii în instanța de fond nu a fost asigurat cu interpret.

Contrar prevederilor art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestor argumente.

În conformitate cu art. 26 alin. (4) Cod de procedură civilă, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încît nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Astfel, Colegiul lărgit remarcă că, omisiunea instanței de apel de a se expune asupra tuturor argumentelor apelantului, se consideră o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărîri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărîrea din 21 ianuarie 1999).

Instanța de recurs relevă că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a statuat că modalitățile de aplicare a art. 6 din Convenție în privința procedurilor de apel depind de caracteristicile procedurii despre care este vorba.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, condiții care în prezenta cauză nu s-au respectat.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărîrea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărîri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs Belgia, 1986).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de a apel și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creînd condiții egale participanților la proces și judecînd pricina, să emită o hotărîre întemeiată și legală.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se admite recursul declarat de Aliev Elcin.

Se casează decizia din 30 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Aliev Elcin împotriva lui Mihail Buga, Liubovi Buga, Tatiana Buga, intervenient accesoriu Întreprinderea de Stat „Cadastru”, Organul Cadastral Teritorial Chișinău privind anularea contractului de donație, restituirea imobilului, obligarea radierii înscrierii din Registrul bunurilor imobile, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh